

SESSION 2009

**CONCOURS EXTERNE
DE RECRUTEMENT DE PROFESSEURS AGRÉGÉS**

Section : LETTRES MODERNES

VERSION DE LANGUE VIVANTE

Durée : 4 heures

Les dictionnaires unilingues dans la langue choisie sont autorisés.

En outre, pour les options arabe et hébreu, les dictionnaires bilingues sont autorisés.

L'usage de tout ouvrage de référence, de tout autre dictionnaire et de tout matériel électronique est rigoureusement interdit.

Dans le cas où un(e) candidat(e) repère ce qui lui semble être une erreur d'énoncé, il (elle) le signale très lisiblement sur sa copie, propose la correction et poursuit l'épreuve en conséquence.

De même, si cela vous conduit à formuler une ou plusieurs hypothèses, il vous est demandé de la (ou les) mentionner explicitement.

NB : Hormis l'en-tête détachable, la copie que vous rendrez ne devra, conformément au principe d'anonymat, comporter aucun signe distinctif, tel que nom, signature, origine, etc. Si le travail qui vous est demandé comporte notamment la rédaction d'un projet ou d'une note, vous devrez impérativement vous abstenir de signer ou de l'identifier.

Tournez la page S.V.P.

VERSION ALLEMANDE

Nachts, es mochte gegen elf Uhr sein, saß ich in meinem Zimmer, um ein Buch zu Ende zu lesen, als ich plötzlich durch das offene Fenster im Garten unruhiges Schreien und Rufen hörte und sich drüben im Hotel eine sichtliche Bewegung kundgab. Eher beunruhigt als neugierig, eilte ich sofort die fünfzig Schritte hinüber und fand Gäste und Personal in durcheinanderstürmender Erregung. Frau Henriette war, während ihr Mann in gewohnter Pünktlichkeit mit seinem Freunde aus Namur Domino spielte, von ihrem allabendlichen Spaziergang an der Strandterrasse nicht zurückgekehrt, so daß man einen Unglücksfall befürchtete. Wie ein Stier rannte der sonst so behäbige schwerfällige Mann immer wieder gegen den Strand, und wenn er mit seiner vor Erregung verzerrten Stimme „Henriette! Henriette!“ in die Nacht hinaus schrie, so hatte dieser Laut etwas von dem Schreckhaften und Urweltlichen eines zu Tode getroffenen riesigen Tieres. Kellner und Boys hetzten aufgeregt treppauf, treppab, man weckte alle Gäste und telephonierte an die Gendarmerie. Mitten hindurch aber stolperte und stapfte immer dieser dicke Mann mit offener Weste, ganz sinnlos den Namen „Henriette! Henriette!“ in die Nacht hinaus schluchzend und schreiend. Inzwischen waren oben die Kinder wach geworden und riefen in ihren Nachtkleidern vom Fenster herunter nach der Mutter, der Vater eilte nun wieder zu ihnen hinauf, sie zu beruhigen.

Und dann geschah etwas so Furchtbares, daß es kaum wiederzuerzählen ist, weil die gewaltsam aufgespannte Natur in den Augenblicken des Übermaßes der Haltung des Menschen oft einen dermaßen tragischen Ausdruck gibt, daß ihn weder ein Bild noch ein Wort mit der gleichen blitzhaft einschlagenden Macht wiederzugeben vermag. Plötzlich kam der schwere, breite Mann die ächzenden Stufen herab mit einem veränderten, ganz müden und doch grimmigen Gesicht. Er hatte einen Brief in der Hand. „Rufen Sie alle zurück!“ sagte er mit gerade noch verständlicher Stimme zu dem Chef des Personals: „Rufen Sie alle Leute zurück, es ist nicht nötig. Meine Frau hat mich verlassen.“

Es war Haltung in dem Wesen dieses tödlich getroffenen Mannes, eine übermenschlich gespannte Haltung vor all diesen Leuten ringsum, die neugierig gedrängt auf ihn sahen und jetzt plötzlich, jeder erschreckt, beschämt, verwirrt, sich von ihm abwandten. Gerade genug Kraft blieb ihm noch, an uns vorbeizuwanken, ohne einen einzigen anzusehen, und im Lesezimmer das Licht abzdrehen; dann hörte man, wie sein schwerer, massiger Körper dumpf in einen Fauteuil fiel, und hörte ein wildes, tierisches Schluchzen, wie nur ein Mann weinen kann, der noch nie geweint hat. Und dieser elementare Schmerz hatte über jeden von uns, auch den Geringsten, eine Art betäubender Gewalt.

Stefan ZWEIG, *Vierundzwanzig Stunden aus dem Leben einer Frau*, 1925.

VERSION ANGLAISE

QUIRKE DID NOT RECOGNIZE THE NAME. IT SEEMED FAMILIAR BUT HE could not put a face to it. Occasionally it happened that way; someone would float up without warning out of his past, his drinking past, someone he had forgotten, asking for a loan or offering to let him in on a sure thing or just wanting to make contact, out of loneliness, or only to know that he was still alive and that the drink had not done for him. Mostly he put them off, mumbling about pressure of work and the like. This one should have been easy, since it was just a name and a telephone number left with the hospital receptionist, and he could have conveniently lost the piece of paper or simply thrown it away. Something caught his attention, however. He had an impression of urgency, of unease, which he could not account for and which troubled him.

Billy Hunt.

What was it the name sparked in him? Was it a lost memory or, more worryingly, a premonition?

He put the scrap of paper on a corner of his desk and tried to ignore it. At the dead center of summer the day was hot and muggy, and in the streets the barely breathable air was laden with a thin pall of mauve smoke, and he was glad of the cool and quiet of his windowless basement office in the pathology department. He hung his suit jacket on the back of his chair and pulled off his tie without undoing the knot and opened two buttons of his shirt and sat down at the cluttered metal desk. He liked the familiar smell here, a combination of old cigarette smoke, tea leaves, paper, formaldehyde, and something else, musky, fleshly, that was his particular contribution.

He lit a cigarette and his eye drifted again to the paper with Billy Hunt's message on it. Just the name and the number that the operator had scribbled down in pencil, and the words "please call." The sense of urgent imploring was stronger than ever. *Please call.*

For no reason he could think of he found himself remembering the moment in McGonagle's pub half a year ago when, dizzily drunk amidst the din of Christmas reveling, he had caught sight of his own face, flushed and bulbous and bleary, reflected in the bottom of his empty whiskey glass and had realized with unaccountable certitude that he had just taken his last drink. Since then he had been sober. Despite all his training and his years in the dissecting room he had a secret conviction that the body has a consciousness of his own, and knows itself and its needs as well as or better than the mind imagines that it does. The decree delivered to him that night by his gut and his swollen liver and the ventricles of his heart was absolute and incontestable.

Benjamin Black, *The Silver Swan*, 2008.

VERSION ARABE

- آية مصادفة عجيبة التي جمعتنا !... باريسية مولودة في مينيلمنتون وريفي من دوار تونسي صغير ..
تضحك ماري كلير وهي تقرب يديها من وجهها لتتطلع إلى أظفارها المطلية بما يناسب لون شفتيها .
كانت جالسة على كرسي وضعته بالقرب من النافذة المغلقة . قدمها حافيتان وذراعاها مكشوفتان للتمتع بما
يتسلل عبر زجاج النافذة إلى الصالون من أشعة شمس الخريف الدافئة . كان واضحا أنها نامت جيدا وتناولت
فطورها كما تحب أن تتناوله . وكل شيء فيها ، حركاتها ، نظراتها ، ضحكتها ، طريقة جلوسها على الكرسي
يوحي بأنها سعيدة وفرحة بنفسها وبي وبالحياء في ذلك الصباح الخريفي المشمس .

أسحب كرسيها وأضعه بجوارها ثم أجلس عليه وأمدّ رجلي قدر ما أستطيع فأكاد ألامس بقدمي أصص
النباتات . تميل ماري كلير لتضع رأسها على كتفي . أنحني قليلا وأشمم بعد أن أغمض عيني رائحة النوم التي
لا تزال تفوح منها ممتزجة بكل ما أفرزه الجسد طوال الليل من روائح مختلفة بالرغم من أنها اغتسلت .
- هل تعرف .. عندما ولدت كان عمرك سبع سنين .. وبالضبط سبع سنين وثلاثة أشهر وتسعة عشر
يوما ..

في البداية أقرّر أن أظل صامتا وأن أحتفظ بما اعتبره سرا لأسباب لا أفهمها . وفيما بعد أشعر أنّ موقفي
لا يليق بامرأة أحبها وأعاشرها وأتقاسم معها كلّ شيء تقريبا ، وأن الأمر بسيط لا يحتاج إلى أن يحاط بكل
هذه السرية .

- لست متأكدا من أنّ الحساب صحيح ..

- كيف ؟ .. أعرف جيدا تاريخ ولادتك .

- لكنني لست واثقا من أنّي ولدت فعلا في هذا التاريخ .. فالناس في الريف كانوا لا يهتمون كثيرا في تلك

الفترة بيوم الولادة .. وأحيانا ينسون تسجيل موليدهم ولا يفعلون ذلك إلا بعد وقت طويل .

وخلافا لما كنت أنتظر ، لا تستغرب ماري كلير ذلك بل ولا تقول شيئا . تزداد اندفاعا نحوي وتضغط

برأسها على كتفي كما لو أنها تريد أن تواسيني على ما تعرّضت له من إهمال . بعد لحظات طويلة تسألني :

- وماذا كنت تفعل في هذه السن ؟

- أشياء كثيرة ..

- وما هي هذه الأشياء ؟

- أشياء لا قيمة لها ..

- أودّ أن تحدّثني عنها .. أودّ أن أعرف كيف كنت تعيش وأنت طفل !

لا أتردد كثيرا . أستجيب بسهولة لطلبها ، إذ إنّ الرغبة في استعادة تلك الأشياء البعيدة تتملّكني أنا

أيضا .

VERSION CHINOISE

我的故事，从1950年1月1日讲起。在此之前两年多的时间里，我在阴曹¹地府里受尽了人间难以想象的酷刑。每次提审²，我都会鸣冤叫屈³。我的声音悲壮凄凉，传播到阎罗⁴大殿的每个角落，激发出重重叠叠的回声。我身受酷刑而绝不改悔，挣得了一个硬汉子的名声。我知道许多鬼卒对我暗中钦佩，我也知道阎王老子对我不胜其烦。为了让我认罪服输⁵，他们使出了地狱酷刑中最歹毒⁶的一招，将我扔到沸腾的油锅里，翻来覆去，像炸鸡一样炸了半个时辰⁷，痛苦之状，难以言表。鬼卒还用叉子把我叉起来，高高举着，一步步走上通往大殿的台阶。两边的鬼卒撮口吹哨⁸，如同成群的吸血蝙蝠鸣叫。我的身体滴⁹油淅沥¹⁰，落在台阶上，冒出一簇簇¹¹黄烟……鬼卒小心翼翼¹²地将我安放在阎罗殿前的青石¹³板上，跪下向阎王报告：

“大王，炸好了。”

我知道自己已经焦糊酥脆¹⁴，只要轻轻一击，就会成为碎片。我听到从高高的大堂上，从那高高大堂上的辉煌¹⁵烛光里，传下来阎王爷几近调侃¹⁶的问话：

“西门¹⁷闹，你还闹吗？”

莫言 (1956 -) · 生死疲劳 (2006)

¹ *yīncáo* enfers, monde des morts

² *tíshěn* faire comparaître, mener à l'interrogatoire

³ *míngyuān jiàoqū* crier à l'injustice

⁴ *Yán(luó)* : Yama, roi des Enfers

⁵ *fùshū* reconnaître sa défaite

⁶ *dǎidú* vicieux

⁷ *shíchén* veille, période de deux heures

⁸ 撮 *chuài* aspirer ; 口哨 *kǒushào* sifflement

⁹ *dī* goutter, s'égoutter

¹⁰ *xīlì* chuchotis, crépitement

¹¹ *cù* faisceau, gerbe

¹² *xiǎoxīn yìyì* avec de grandes précautions

¹³ *qīngshí* granit

¹⁴ 焦糊 *jiāohú* brûlé, carbonisé ; 酥脆 *sūcuì* croustillant

¹⁵ *huīhuáng* éclatant, resplendissant

¹⁶ *tiáokǎn* moquer, railler

¹⁷ *Xīmén* patronyme du narrateur

VERSION ESPAGNOLE

El cristal de las panzudas copas de coñac reflejaba las bujías que ardían en los candelabros de plata. Entre dos bocanadas de humo, ocupado en encender un sólido veguero de Vuelta Abajo, el ministro estudió con disimulo a su interlocutor. No le cabía la menor duda de que aquel hombre era un canalla; pero lo había visto llegar ante la puerta de Lhardy en una impecable berlina tirada por dos soberbias yeguas inglesas, y los dedos finos y cuidados que retiraban la vitola del habano lucían un valioso solitario montado en oro. Todo eso, más su elegante desenvoltura y los precisos antecedentes que había ordenado reunir sobre él, lo situaban automáticamente en la categoría de canallas distinguidos. Y para el ministro, muy lejos de considerarse un radical en cuestiones éticas, no todos los canallas eran iguales; su grado de aceptación social estaba en relación directa con la distinción y fortuna de cada cual. Sobre todo si, a cuenta de aquella pequeña violencia moral, se obtenían importantes ventajas materiales.

–Necesito pruebas–dijo el ministro; pero sólo era una frase. En realidad, era evidente que estaba convencido de antemano: él pagaba la cena. Su interlocutor sonrió apenas, como quien escucha exactamente aquello que espera escuchar. Seguía sonriendo cuando se estiró los puños inmaculadamente blancos de la camisa, haciendo refulgir unos llamativos gemelos de diamantes, e introdujo una mano en el bolsillo interior de la levita.

–Pruebas, naturalmente–murmuró con suave ironía.

El sobre cerrado con lacre, sin sello alguno, quedó sobre el mantel de hilo, alineado con el borde de la mesa, cerca de las manos del ministro. Éste no lo tocó, como si temiera algún contagio, limitándose a mirar a su interlocutor.

–Le escucho– dijo. El otro se encogió de hombros haciendo un gesto vago en dirección al sobre; parecía que el contenido hubiera dejado de interesarle desde el momento en que abandonó sus manos.

–No sé– comentó, como si todo aquello careciese de importancia–. Nombres, direcciones... Una bonita relación, imagino. Bonita para usted. Algo con que entretener a sus agentes durante algún tiempo.

–¿Figuran todos los implicados?

–Digamos que están los que deben estar. Al fin y al cabo, creo conveniente administrar con prudencia mi capital.

Con las últimas palabras despuntó de nuevo la sonrisa. Esta vez venía cargada de insolencia y el ministro se sintió irritado.

–Caballero, tengo la impresión de que usted parece tomarse este asunto con cierta ligereza. Su situación...

Dejó la frase en el aire, como una amenaza. El otro pareció sorprendido. Después hizo una mueca.

Arturo Pérez-Reverte, *El maestro de esgrima*, Alfaguara Bolsillo, 1998 [1992]

VERSION HÉBRAÏQUE

ים-המלח

נסעתי פעם עם סבתא שלי לים-המלח. זה עוזר לכאבים ברגליים. היא ביקשה מאמנה, החברה שלה, לרשום גם אותי לנסיעה. אמנה היתה מארגנת טיולי נשים, בעיקר נשים מבוגרות, בגילה. פעם הן היו נוסעות לחמת-גדר, ופעם לירושלים, לתפילות יום שישי. היא אירגנה טיולים לכל מקום שיוכל לעזור לעצמות. (...) אמנה נראתה כמו סבתא שלי. אותן שמלות לבנות המיועדות ליציאות, אותה מטפחת לבנה מכסה את הראש. הן היו הכי מבוגרות בנסיעה לים-המלח. השאר היו נשים צעירות יותר. מדי פעם סבתא שלי הצביעה בעדינות על אחת מהן ושאלה את אמנה, "בת של מי זאת? נחמדה. למה היא לא נשואה?" כל הדרך הנשים באוטובוס תופפו על דַּבּוּקָה, שרו ורקדו. אחת מהן החזיקה את המיקרופון, ושרה שיר הודי מתוך הסרט "קוֹרְבָּנִי" שהיה אז להיט. כולם ידעו את המילים ושרו איתה.

אני הולך באמצע, סבתא מחזיקה בידי הימנית ואמנה בידי השמאלית. הן מצטערות שלא לקחו איתן את מקלות ההליכה. הנסיעה באוטובוס התישה אותן, וחם נורא. כל הנשים כבר בים, ואנחנו האחרונים שמגיעים לחוף. כמה בנות צוחקות עלינו, אבל סבתא ואמנה לא רואות ולא שומעות ממרחק כזה. לא אכפת לי שצוחקים. אני נשאר צמוד לשתיהן, אני כל כך אוהב לשמוע את הסיפורים שלהן. דברים שאף אחד לא יודע. הן חוזרות שוב ושוב על אותם סיפורים. איך אנשים ירו לעצמם ביד, כדי שהתורכים לא יקחו אותם למלחמה. התורכים היו לוקחים אותם רחוק, להרים, לאן שיש שלג, והם מתו מקור. אף אחד לא חזר.

סבתא ואמנה מסירות את השמלות הלבנות. מתחת הן לובשות שמלות לבנות פחות מהודרות, כאלה שאפשר להיכנס איתן למים, ומתחת להן שרוואלים. הן צועדות למים לאט, מפחדות להחליק, ומחליטות לזחול בישיבה על האבנים. אני מתיישב באמצע, מחזיק להן את הידיים, וזוחל איתן עד המים. סבתא קוראת לי להיכנס ואני נשאר בחוץ, מסתכל עליה שלא תלך לאיבוד. אני אשמור עליה מרחוק, וכשהיא תצא מהמים אני אכנס. השמלות הלבנות של שתיהן צפות על פני המים ונראות כמו שני מצנחים. כולם צוחקים וגם אני. זאת הפעם הראשונה שאני רואה את סבתא שלי בים. עכשיו אני יכול לדמיין אותה צעירה, חזקה.

סִיד קְשׁוּעַ : ערבים רוקדים

VERSION ITALIENNE

Un pittore del Quattrocento

Se non avesse visto gli affreschi di Firenze, Cinìn non sarebbe diventato il Maestro dei santi pallidi : la severità delle composizioni, la naturalezza delle tinte, gli sfondi paesaggistici delle sue pitture affondavano le radici in quelle di Firenze.

Ma a Firenze era entrato in lui un'ossessione, che non gli aveva più dato pace : da allora in poi Cinìn fu posseduto dal demone della prospettiva.

Arrivati alla Porretta, non aveva fatto nemmeno il gesto di aiutare a scaricare il carro. Giusto il tempo per un rapido saluto a Floriano e alla Lucina e si era precipitato in bottega. Aveva afferrato il primo carbone che gli era capitato sotto mano e su un foglio di carta trovato sul tavolo aveva cominciato a disegnare furiosamente. In testa aveva un'immagine che da giorni spingeva per uscire : era l'immagine di una Madonna, della sua Madonna, seduta su un trono di pietra. L'immagine era completa in tutti i dettagli, nitida, precisa, ma sulla carta uscì uno scarabocchio senza forma. Lui credeva di dare profondità, e invece gli scappavano linee sghembe che andavano in tutte le direzioni tranne che verso il punto focale. Quel trono di pietra non era che un'accozzaglia di figure geometriche assurde. Non stava letteralmente in piedi. Nei giorni che seguirono, Cinìn ritentò più volte di mettere su carta quell'immagine che l'assillava, ma con esiti sempre scoraggianti (...)

Un giorno venne a sapere che il fiorentino Leon Battista Alberti aveva scritto un libro sulla pittura nel quale insegnava a costruire le figure in prospettiva. Da quel momento non ebbe che un pensiero : metterci le mani sopra. Era certo che con quel libro sotto gli occhi avrebbe imparato i segreti della profondità e delle fughe prospettiche. Ne parlò a Giberto, il quale obiettò che un libro costava quanto la metà della bottega. Ma Cinìn non rinunciò a quell'idea. E quando, in occasione di uno dei loro viaggi primaverili a Bologna, apprese da un pittore di loro conoscenza che un giurista dell'università lo possedeva ed era disposto a venderlo per una cifra ragionevole, ricominciò a implorare Giberto di comprarglielo. Questi aveva un bell'obiettare che i libri erano roba da ricchi e che, per quanto contenuto, il prezzo sarebbe sempre stato troppo alto per le loro finanze : Cinìn non si dava per vinto e ritornava alla carica. Batti e ribatti, alla fine Giberto cedette e andò a Bologna a trattare l'acquisto. Ci lasciò una buona fetta dei risparmi di una vita, ma lui per questo ragazzo stravedeva.

La gioia di Cinìn fu immensa. Trattava quel libro con la tenerezza con la quale si curano i bambini : lo accarezzava, quasi lo cullava. Lo sfogliava lentamente e percorreva con gli occhi le righe, senza leggere. Non si era impegnato subito nella lettura per differire il piacere che avrebbe provato nel momento in cui il libro avrebbe svelato il suo segreto. Quando decise che il momento era arrivato, capì subito che quella sarebbe stata un'altra dura prova.

da Marco Santagata, *Il Maestro dei santi pallidi*, (Parma, Guanda, 2003)

VERSION POLONAISE

Gorzki smak wolności

Włodzimierz Paźniewski

In *Nasza Rodzina* n° 11 (1996)

W Polsce wolność smakuje gorzko, ponieważ jej krótkie okresy są w istocie przerywnikami w długim ciągu niewoli. Jako zbiorowość w czasie krótkich lat wolności zbieramy siły na przetrwanie kolejnej niewoli. Jeszcze inna odsłona tego samego spektaklu głosi, że to właśnie polska lekkomyślność, bałaganiarstwo i zupełny brak przezorności niweczą za każdym razem wolność i torują powrót do niewoli, która bez specjalnego oporu z naszej strony, a często przy naszym współdziałaniu, zakłada nam na ręce nowe kajdanki.

Upiększenia historii rzadko kiedy zdobywają się na szczerość, bo brzmi ona często zbyt okrutnie: niewola po polsku, to system samoobsługowy, a to oznacza, że tragiczny los jaki nas spotyka w znacznej mierze fundujemy sobie sami. Oczywiście jako zbiorowość uwielbiamy o wszystko co najgorsze oskarżać historię, która sprzysięga się przeciwko nam. Ten gotowy rejestr usprawiedliwień umożliwia poznanie prawdy o nas samych.

Polak nie potrafi obchodzić się z wolnością. Być może stąd pochodzi złe jej użytkowanie, o czym przekonujemy się bez przerwy po 1989 roku. Społeczeństwo polskie zachowuje się jak więzień wypuszczony na przepustkę, stąd nieodpowiedzialność czynów, przede wszystkim na scenie publicznej i żenujące postęпки, których skutki łatwo przewidzieć.

W każdym razie w niedalekiej przyszłości mogą one zagrozić naszej z trudem po pół wieku wywalczonej wolności, czego w dzisiejszej Polsce nie biorą pod uwagę nawet ludzie światli. Wielka jest nieroztropność nasza, skoro uważamy, że wolność i niepodległość zostały nam dane raz na zawsze, choć historia głosi wręcz coś przeciwnego. Dla otrzeźwienia wystarczy od czasu do czasu zerknąć na mapę.

Istnieje pewna polska dwoistość w traktowaniu wolności, pełna sprzecznych emocji, różnych zabarwień emocjonalnych i wzajemnie wykluczających się mitologii. Zyjąc w niewoli, a więc z wyraźnym poczuciem braku swobody, potrafimy dawać wspaniałe dowody naszego przywiązania do wolności. Jako wartość ogromnieje ona w oczach, dlatego wypowiada się na jej temat podniosłe słowa. Zdobywamy się również na odważne czyny, bo Polacy uwielbiają walkę o wolność, zaś podczas zmagania rzadko kiedy liczą się z ponoszonymi kosztami...

VERSION PORTUGAISE

MANHÃ

Passadas as últimas casas, o silêncio condensava-se por toda a banda numa grande pacificação de tempo adormecido. Nem viva alma pela ladeira que levava ao rio, por um caminho em zigzagues. Fulgiam no céu azul-escuro cardumes prateados de estrelas. A toda a largura, a paisagem era torva e indecisa, imersa numa luz muito mortiça que nem era bem a da madrugada, nem era bem a da noite. No entanto a manhã era calma; nem rumores de brisa pela rama das azinheiras velhas que faziam guarda ao córrego por onde o rebanho tomara. Cigarras, grilos nas ervagens, rãs que coaxavam nas regueiras, era o mais que se ouvia acima do rumor brando dos chocalhos. Nem um balido de ovelha em todo o rebanho que se ia submissamente à mercê do pequeno pastor, parando se ele parava a colher as amoras frescas dos silvados, recomeçando a marcha se de novo ele se punha a caminhar.

Quando passou rente ao meloal da fidalga, ouviu-se o ruído de um tiro, que o eco levou para longe.

- Não gastes pólvora, António ! - recomendou o pastor. - Ouviste ?

E logo a voz do guardador :

- Madrugas hoje, Gonçalo !

- Pra que saibas ! Cá um homem não tem medo !

- Está bem. Adeus !

- Saudinha.

A esse tempo ia-se definindo a manhã, na luz, no som, na cor. Invadia a amplidão da cúpula celeste uma tinta alvacentas, onde as estrelas feneciam no seu brilho. Ao alto, na ladeira de além, entravam de fazer-se nítidas as linhas sinuosas das cristas, onde enormes rochedos tinham atitudes de uma imobilidade misteriosa e sinistra... Neste assomo de alvorada, as coisas iam-se despertando lentamente para a alacridade vigorosa da luz. Das moitas e sebes, calhandras em bandos levantavam-se repentinamente, em voo perpendicular, e cortavam ares fora, chilreantes e alegres, até se perderem de vista por detrás dos arvoredos e cabeços. De cauda em riste e orelhas imóveis, o rafeiro espreitava as ervagens secas, onde algum réptil passasse vagaroso.

- Busca, *Turco* ! - fazia-lhe o Gonçalo, que tinha medo às cobras. - Busca, valente !

À medida que descia a ladeira, um chalreio monótono de águas ouvia-se, mais e mais distinto. Era o rio que parecia perto; mas primeiro que lá se chegasse ainda era preciso andar... Era um poder de passos e de paciência - reflectia o pastor, a quem aborreciam de morte os intermináveis torcicolos da vereda. Ia andando, descendo sempre, à frente do rebanho silencioso. E quando os sapatos começaram a calcar areia, e ali, perto, o rio lampejava, sob aquele céu ainda estrelado, o Gonçalo desabafou :

- Ufa !, até que en fim ! - E pensava aliviado : « Nada mais fácil do que terem-me saído os lobos !...»

José Francisco TRINDADE COELHO
Os Meus Amores, "Idílio Rústico" (1.a ed., 1891),
Lisboa, Publicações Europa-América, s.d.

VERSION ROUMAINE

Cum se citește o carte

11 mai

Cînd eram student, făcînd uz de bibliotecile statului român, citeam în atitudini ascetice: puneam capul între palme și lăsam greutatea corpului, alternativ, cînd pe o parte, cînd pe alta, ca să evit, mai ales, eroziunile la coate. O astfel de lectură mi-ar părea astăzi lipsită de orice voluptate. De altfel, *lectură* e un cuvînt impropriu. Era vorba mai curînd de reproducerea textului în notițe ce depășeau uneori prin colaborări personale dimensiunile volumului. Studentul și femeile în genere citesc fără nici o competență. Ele întorc pagina ca o rufărie și înseamnă etapele lecturii prin ace de cap, plicuri de scrisori sau cu indigența « pînă aici ».

Am văzut lume care citește circulînd pe stradă, nu știu dacă absorbită de interesul cărții, sau doritoare de a uimi societatea cu nobila sa îndeletnicire. Eu atunci credeam, ca toată lumea, că o carte se citește pentru conținutul ei, astăzi însă știu că cititul poate fi o artă gratuită, ca oricare alta, fără finalitate în afară de sine.

Cărțile nu se citesc în public; cu ele, te închizi în casă, în singurătate. Poziția în care consulți o carte este de o însemnătate capitală.

Versurile, spre pildă, se citesc umblînd în jurul odăii, pentru a le da un ritm declamator.

Romanele de acțiune le citesc întins jos cu capul în mâini, ca un șef de stat major deasupra unei hărți strategice pe care îmi studiez mișcarea eroilor.

Literatura de analiză se gustă, culcat pe spate. După fiecare moment psihologic, ai astfel prilejul să lași cartea jos și să urmărești cu ochii în tavan perspectivele sufletești ale cărții (...).

(*Viața literară*, IV, 109, p.1), 1929.

G. Călinescu « *Gîlceava înțeleptului cu lumea* », Ed. Minerva, București. 1973, p.53-54.

VERSION RUSSE

Ленинградские дома

Крик на кухне и шепот в комнатах, двоemiрие обыкновенной ленинградской «барской» квартиры. Эпитет «барская» в применении к петербургским домам вовсе не означает, что квартира отличается особенной роскошью. Это всего лишь рыночный термин, который указывает на тип жилого помещения, состоящего из двух частей – парадной и «черной». Из широкого холла можно было попасть и в господские комнаты с эркерами, балконами, застекленными оранжереями, и протиснуться, минуя узкий коридор, в «черную» часть квартиры, где ютилась прислуга, а также располагалась кухня с кладовыми. «Черная часть» имела грубо крашеный дощатый, а не паркетный пол, закопченный потолок без лепнины и свой, отдельный, выход на «черную» лестницу, узкую, с металлическими перилами и очень крутыми, неудобными ступенями. До революции по ней поднимались только истопники с вязанками дров да кухарки с продуктами. После – дворники, милиционеры, почтальоны и разного рода комиссии. «Черная» лестница вела во дворы – первый, «парадный» двор-колодец и «задний двор», где квадратом, в два этажа, размещались дровяные сараи. После общенародного первоапрельского «Дня птиц» (когда, по распоряжению Сталина, следовало в массовом порядке выпускать на волю из клеток пернатых заключенных) – в Ленинграде на «задние» дворы с парадных лестниц перемещалась вся жизнедеятельность. Там ковались кадры будущей криминальной России, устанавливались жесткие лагерные правила и законы, до сих пор не отмененные никакими президентскими или парламентскими указами. В героях там ходили малолетки, ухитрившиеся, скажем, безнаказанно прикатить от ближайшего пивного ларька целую бочку пива, что не считалось воровством, так же, как впоследствии – кража книг из государственных библиотек, но оценивалось прямо по Максиму Горькому – «в жизни всегда есть место подвигу». «Дом» и был тем самым местом для подвигов, по большей части алкоголических или воровских.

На крыше дровяных сараев дети из благополучных семей обучались искусству передергивать колоду, оперируя самодельными, наспех вырезанными из линованной бумаги школьных тетрадей картами. Все короли в тех колодах напоминали Буденного, валеты – Ворошилова, а дамы – скифскую Венеру. В родительских комнатах-клетушках, в сотах родного улья героизмом не пахло: детей ждали или укоризненный свистящий шепот матери, или армейский ремень отца, или залитая вчерашним супом «Повесть о Зое и Шуре» с двумя звездами Героя на обложке. Зато на «заднем» дворе царил

истинный героизм, и можно было дать полную волю своему смутному ощущению стиснутости жизненным пространством, по сути дела – чувству радикальной бездомности, которое, как зерно, медленно и неуклонно произрастало в наших душах. Так рождалась эпоха бомжей, набирало силу поколение, в основе своей ориентированное на жизнь вне «Дома», около «Дома», но ни в коем случае не в доме.

Виктор Кривулин, *Охота на мамонта*

VERSION TCHÈQUE

Jan Weiss : *Milý František*

Všichni jsme měli rádi Františka Lukáše. Byl, tak říkajíc, miláčkem naší společnosti. Měl nekonečně milý úsměv a každému dovedl říkat tak krásné věci. Pravda, někdy byl trochu naivní a hovořil o moderním umění jako slepý o barvách. Když občas mluvil hlouposti, tu jsme mlčeli a dívali jsme se stydlivě do země. Všechno jsme mu odpouštěli ve jménu jeho dětinského úsměvu.

Ale kupodivu, František pokaždé zmoudřel, když nám vykládal svoje sny. Činil tak hrozně rád a často. Pokládal je za cosi hrozně důležitého, ale nepochopitelného ve svém životě. Když skončil, vždycky očekával s napětím jakési osvobozující slovo, které mělo vyjít z našich úst, snad rozluštění, které mělo být bůhví jak překvapující právě tak pro nás jako pro něho.

To se rozumí, nikdy se nedočkal. Ale dovedl ta bludná dobrodružství svého podvědomí podávat tak živě a snažil se o naprostou věrnost podání. Usilovně přemýšlel, aby nevynechal žádný detail, jako by na tom bůhví jak záleželo. Nicméně podařilo se mu alespoň vždy rozpoutat debatu v našem malém kroužku. Ne snad o snu a jeho problematice, jak a kdy vzniká, jak dlouho trvá a podobné hypotézy – s tím si nikdo z nás nelámal hlavu. Ale vždycky se vloudil nějaký zajímavý, podivuhodný předmět do jeho snů, který se nám stal vděčným a neotřelým tématem k rozhovoru a na nějž bychom jinak jistě nepřišli.

Tak právě minulý čtvrtek, při číšce tramínu, s hrozně důležitou tváří nám vykládal, že se mu zdálo o uschlé ruce, kterou chovají ve svatojakubském kostele. Sedělo nás šest v ateliéru mistra Bartoše, kde jsme se občas scházeli na sklenku vína k družným hovorům.

„Jistě si pamatujete,“ začal vypravovat, „na ten uschlý hnát, co tam visí na řetízku v koutě chrámu, napravo od hlavního vchodu. Už ani nepamatuji, kdy jsem byl naposledy u Svätého Jakuba v Malé Štupartské ulici, vzpomínám si však, že je v něm mnoho památností a ta uschlá ruka není z těch nejpamátnějších. Ve mně však tehdy, v ten okamžik, kdy jsem ji poprvé spatřil, zanechala otřásající a nesmazatelný dojem. Stál jsem tam pod ní jako omráčen.... Ta mumie lidské ruky, jak tam visí na stěně, je strašlivá sama o sobě. Zůstal ve mně dojem, že za černou, mumifikovanou rukou se ukrývá hlubší a strašlivější tajemství, které nikdy nebude odkryto, ale jemuž se přiblíží každý, kdo pod ní stane sám, užaslý, v hlubokém tichu kostela.“

(Jan Weiss : *Milý František*, in *Fantóm smíchu a jiné grotesky*, ČS Praha, 1986, str. 240-242)